

Az „Iszlám Állam” elleni fellépés stratégiai kérdései és lehetőségei

Csiki Tamás
NKE SVKK

Budapest, 2016 09 27

AZ ELŐADÁS FŐBB KÉRDÉSEI

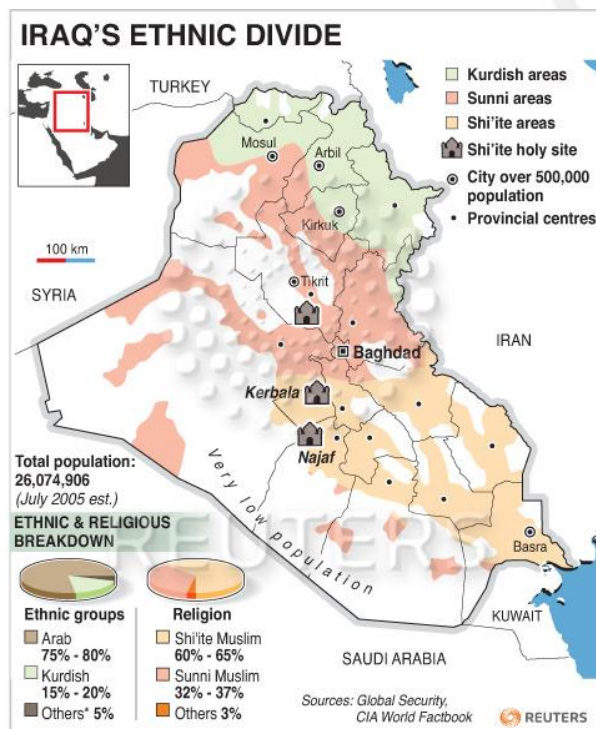
- I. A probléma gyökere
 - Az iraki és szíriai válságok (2003-2016)
 - Az „Iszlám Állam” eredete
- II. Az „Iszlám Állam” térnyerése (2014-2015)
- III. Az „Iszlám Állam” visszaszorulása (2015-2016)
- IV. Az „Iszlám Állam” elleni fellépés stratégiai kérdései és lehetőségei
 - Nemzetközi koalíció
 - Orosz beavatkozás
 - Régió kívüli kapcsolatok és nemzetközi terrorfenyegetettség
- V. Következtetések

KIINDULÓPONTKÉNT

- A probléma okai:
 - az iszlám belső, modernizációs válsága megoldatlan
 - az iraki és szíriai államkudarcok megteremtették a lehetőséget
 - a Közel-Kelet történelmi törésvonalai felszínre kerültek
 - a hatalmi érdekek szembenállása legjobb esetben is csak a törésvonalakat mélyíti
- Hármass fenyegetés:
 - a Közel-Keleten a létező államhatalom „kihívójaként” (kormányzat, politikai rendszer, állam)
 - az iszlám világban a radikális iszlám fundamentalizmus terjesztőjeként
 - a Nyugat számára iszlamista terrorizmusként jelenik meg
- A megoldás felé vezető út:
 - Irakban és Szíriában katonai erővel fel kell számolni az „Iszlám Államot” (Ki? Hogyan?)
 - a Közel-Keleten mérsékelni kell a szektáriánus ellentétek kiélezését (Ki? Hogyan?)
 - az iszlám világban alternatívára van szükség a radikalizmussal szemben (Ki? Milyen?)
 - a Nyugat tovább kell erősítse védelmi mechanizmusait (Milyen módon?)
- Megj.: A radikális iszlám fundamentalizmus ideológiája katonai eszközökkel nem győzhető le

I. A PROBLÉMA GYÖKERE – AZ IRAKI VÁLSÁG

- 2003: az iraki államapparátus és erőszakszervezetek lerombolása
- 2005: föderális államberendezkedés, új hatalommegosztási modell
- Instabil egyensúly 3 fő szereplő között:
 - Bagdad, síita kormányzat (Núri al-Maliki)
 - Kurdisztáni Regionális Kormányzat (Maszúd Barzáni)
 - Szunnita régió (al-Anbar tartomány)

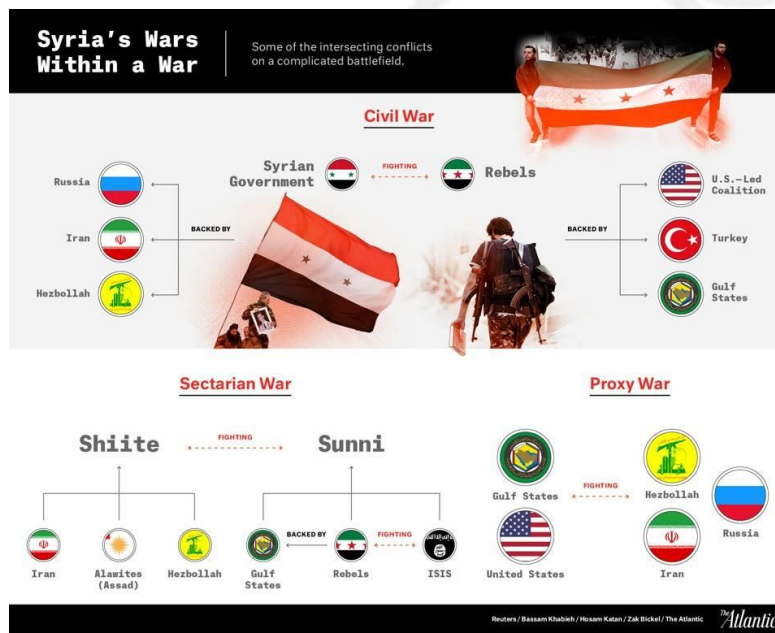

I. A PROBLÉMA GYÖKERE – AZ IRAKI VÁLSÁG

- 2003: az iraki államapparátus és erőszakszervezetek lerombolása
- 2005: föderális államberendezkedés, új hatalommegosztási modell
- Instabil egyensúly 3 fő szereplő között:
 - Bagdad, síita kormányzat (Núri al-Maliki)
 - Kurdisztáni Regionális Kormányzat (Maszúd Barzáni)
 - Szunnita régió (al-Anbar tartomány)
- Belső konfliktusok:
 - Kőolaj
 - Milíciák sorsa, integrált fegyveres erők
 - Vitatott területek
 - Szélsőséges szervezetek
- Kettős stabilizációs erőfeszítés:
 - 2006: Anbar Ébredés, Irak Fiai mozgalmak
 - 2007: Surge
- 2011: amerikai kivonulás, Al-Maliki felborítja az egyensúlyt, újra eszkalálódik a szektariánus erőszak

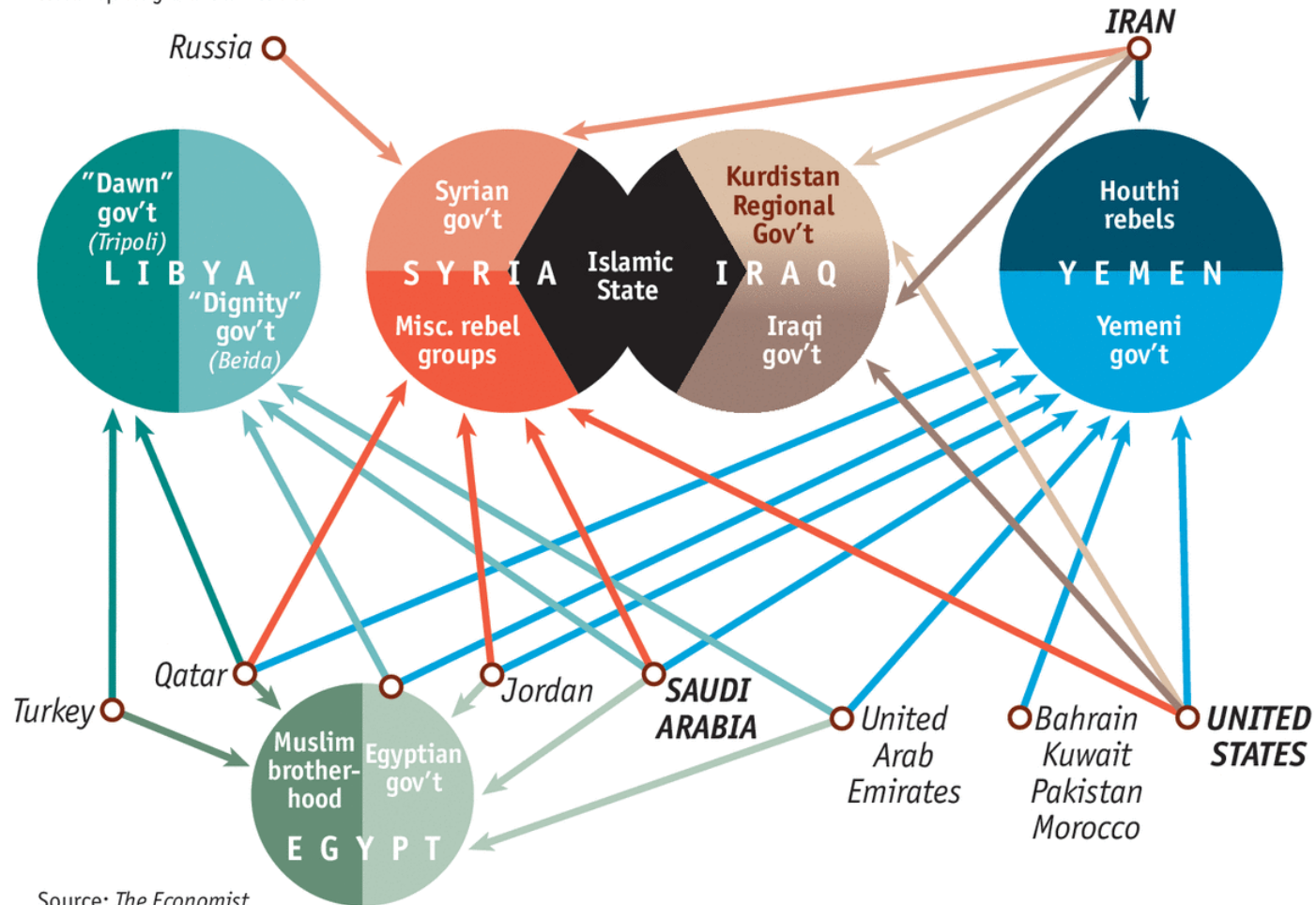
I. A PROBLÉMA GYÖKERE – A SZÍRIAI VÁLSÁG

- 2011 március: társadalmi feszültség, tüntetések az Aszad-rendszer reformjáért; erőszakos kormányzati válasz
- 2011 július-: fegyveres felkelés, nemzetközi érdekcsoportok helyettesekkel vívott háborúja
- 2013: radikálisok térnyerése, al-Núszra Front, ISIL/ISIS
- 2014: az államhatalom katonai megroppanása
- 2015 február -: orosz beavatkozás
- 2016 augusztus -: török beavatkozás

The main political rifts in the Middle East

Who openly backs whom

I. A PROBLÉMA GYÖKERE – AZ „ISZLÁM ÁLLAM” EREDETE

Irak

2006-: Iraki al-Kaida (AQI)
2008-10: Iraki Iszlám Állam (ISI/
AQI) gyengítése
2010 május: Abu Bakr al-Baghdadi
az ISI új vezetője

2011 december: Amerikai
kivonulás, al-Maliki felborítja az
egyensúlyt

2012 július: ISI „visszatérése”
Irakba

2013 április: ISIL

2013 július: 1000+ halott

2014. 06. 29. „Iszlám Állam”

Szíria

2011 július: fegyveres
kormányellenes felkelés

2011 augusztus: al-Baghdadi
fegyvereseket küld Szíriába

2012 január: megalakul az al-
Nuszra Front (al-Kaida kötődés)

2013 április: ISIL

2013 június-október: szakítás az al-
Kaidával

2014. 06. 29. „Iszlám Állam”

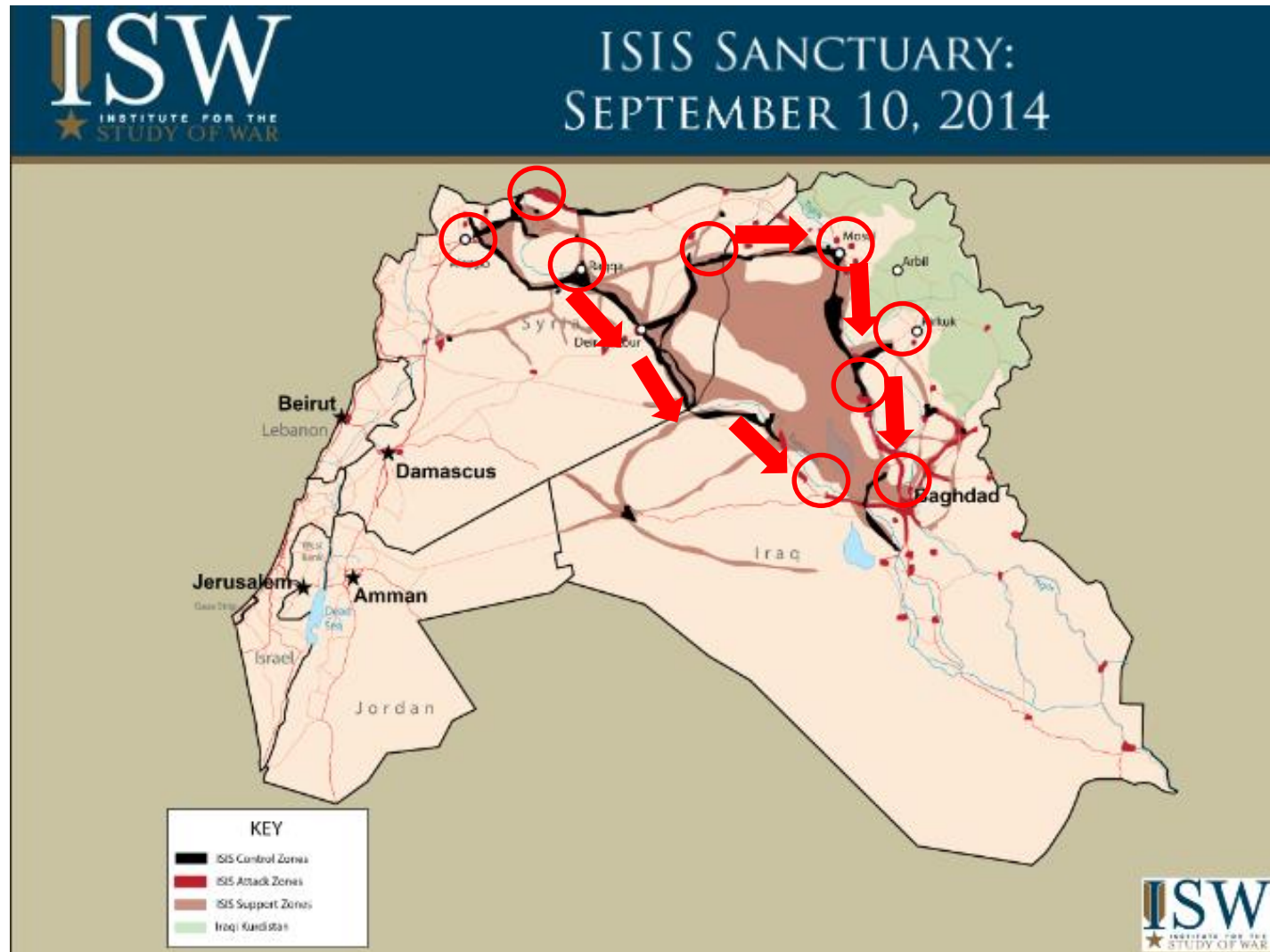
I. A PROBLÉMA GYÖKERE – AZ „ISZLÁM ÁLLAM” EREDETE

- Az iszlám válsága:
 - Történeti válság: vallási (7. sz.), etnikai (8-9. sz.), politikai (11. sz.) megosztottság
 - Modernizációs válság: a Nyugat expanzionizmusa, „nemzetállami” modell, korrupt helyi elitek, a modernitás kihívásai
 - A mérsékelt politikai iszlám válsága: válságok hatására visszatérés a gyökerekhez, fundamentalizmus (az „Aranykor” utáni vágy)
 - Fundamentalizmus, anti-kolonializmus, elitellenesség, Amerika-ellenesség, erőszakos eszközök elfogadása (dzsihadizmus)
 - A radikalizmus földrajzi terjedése (Afrika, Délkelet-Ázsia)
- Az „Iszlám Állam” az „Aranykorhoz”, a tiszta iszlámhoz való visszatérést hirdeti és célozza meg
- Abu Muszab al-Zarkávi (AQI) egyesítette a dzsihadisták radikalizmusát a Huszein-rezsim bukása után munkanélkülivé vált baaszisták hozzáértésével.
- Az „Iszlám Állam” legyőzése Irakban és Szíriában katonai feladat – de a radikális ideológiát nem lehet katonai erővel legyőzni.

II. Az „ISZLÁM ÁLLAM” TÉRNYERÉSE (2014)

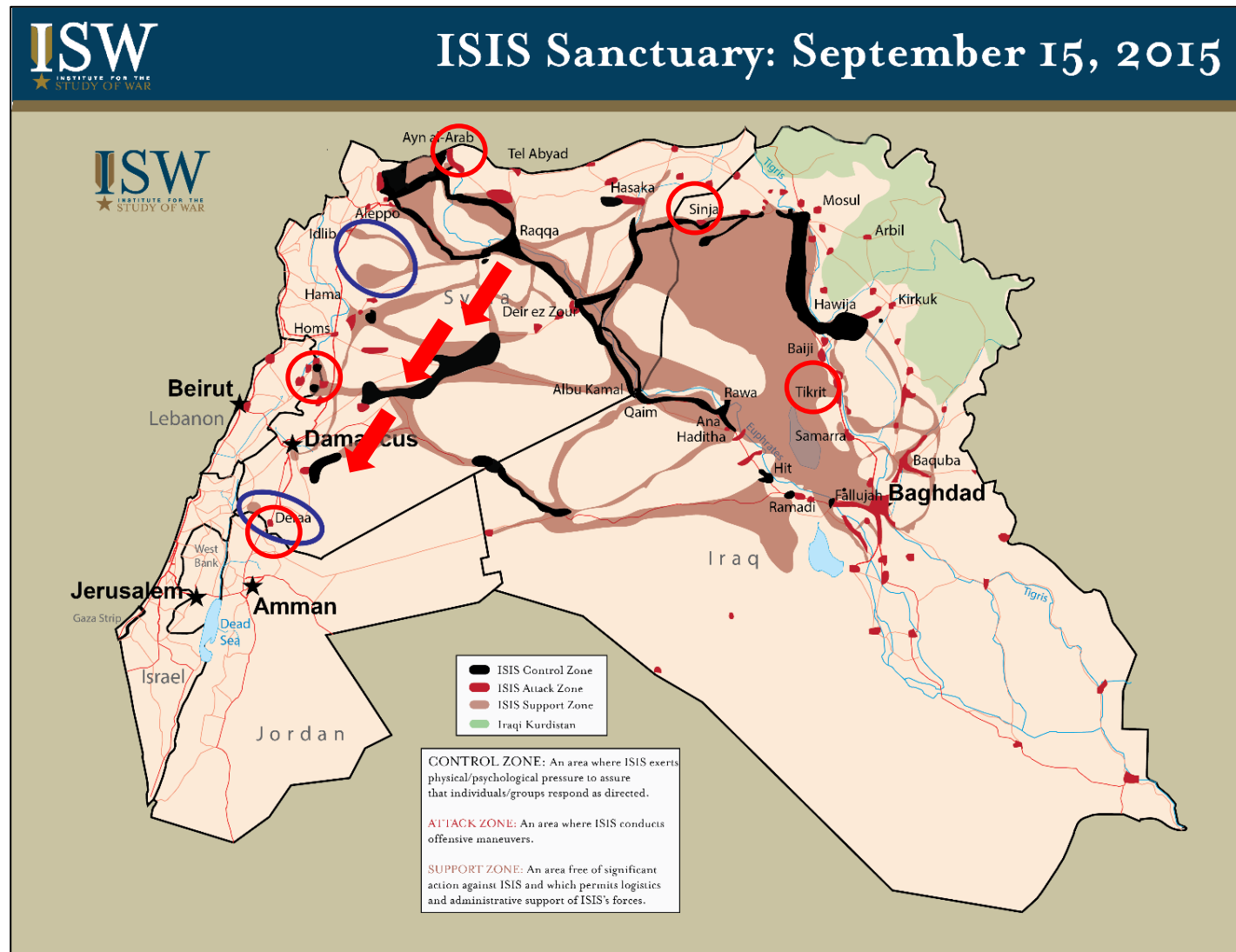
- Rakka (jan.)
- Ramadi (márc.)
- Moszul (jún.)
- Moszuli gát (jún.)
- Bajdzsi (jún.)
- Tikrit (jún.)
- Sindzsár-hegy (júl.-aug.)
- Kobane (szept.-dec.)

- Bagdad
- Kirkuk
- Aleppó
- Obama „ISIS-stratégiája” (szept.)
- Op. Inherent Resolve (okt.)

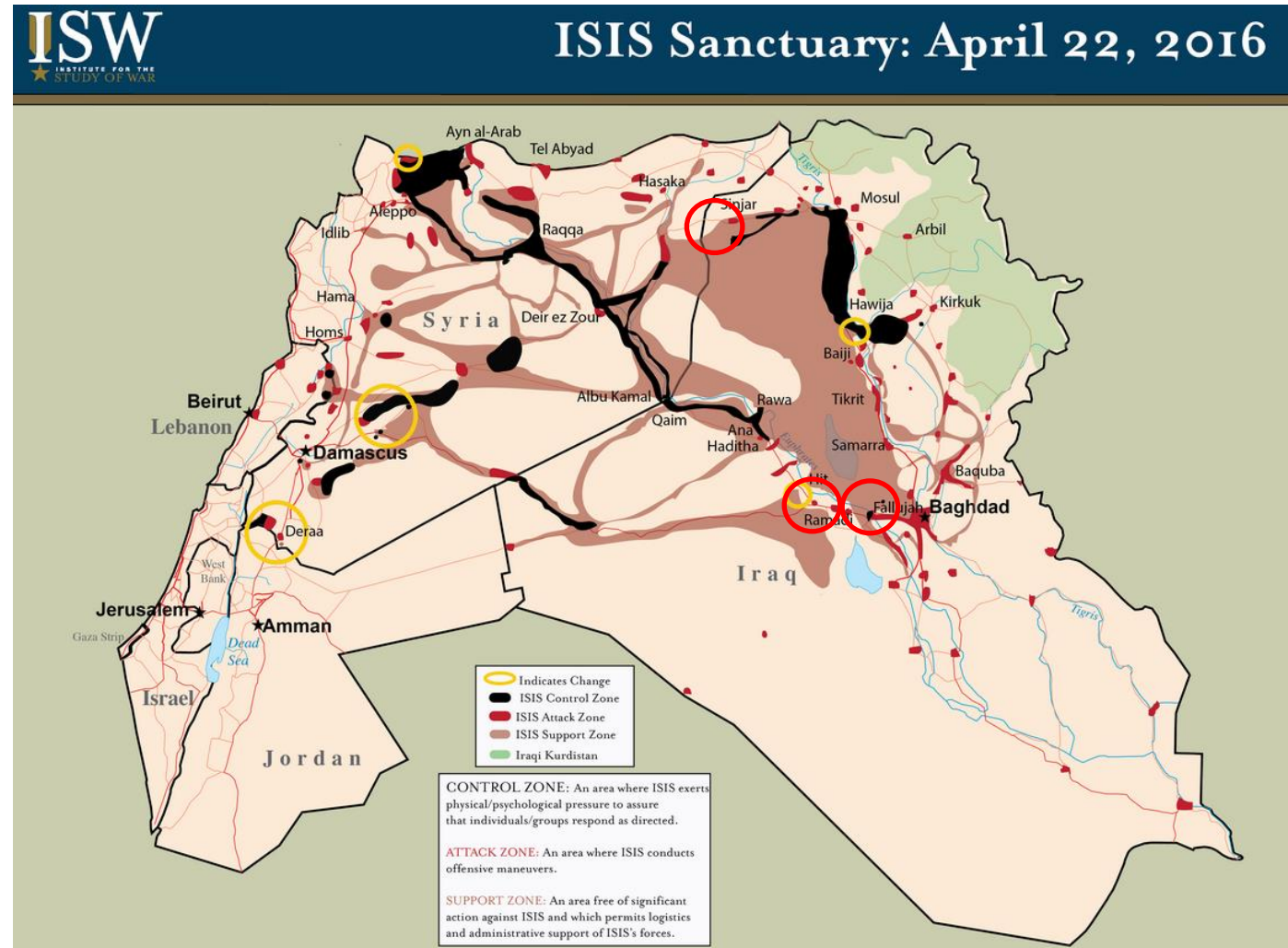
II. Az „ISZLÁM ÁLLAM” VISSZASZORULÁSA (2015)

- Kobane (jan.)
- Tikrit (márc.)
- Sindzsár-hegy (nov.)
- „Fennmaradni és terjeszkedni”
- A harcok kiterjesztése Szíriában dél felé (Damaszkusz, libanoni és jordán határtérség) és észak felé (török határtérség)
- A háttér megerősítése Irakban Anbár tartományban

II. Az „ISZLÁM ÁLLAM” VISSZASZORULÁSA (2016)

- Ramadi (jan.-
feb.)
- Falludzsa
ostroma (feb. –
júni.)
- Védekezés több
fronton, az erők
megosztása
- Stratégiai
összeköttetések
elvághása
- Erőforrások
csökkentése –
kifárasztás,
kivéreztetés

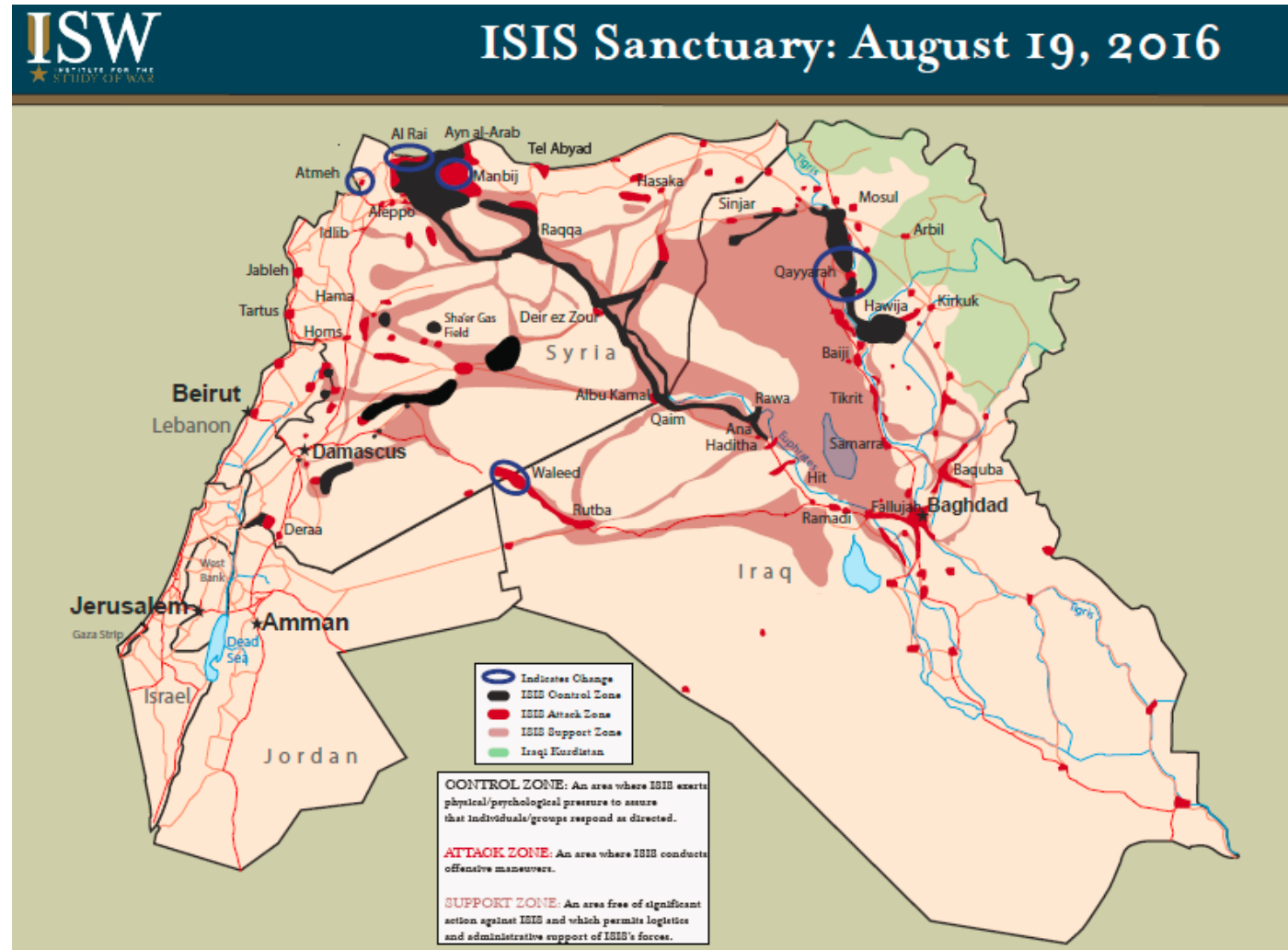
II. Az „ISZLÁM ÁLLAM” VISSZASZORULÁSA (2016)

3 stratégiai cél:

- Moszul elszigetelése majd elfoglalása
- Anbár tartomány stabilizációja
- Rakka elszigetelése és nyomásgyakorlás

3 stratégiai eszköz:

- Rugalmasság: városi, gerilla és konvencionális hadviselés
- Ellenséges erők megosztása
- Destabilizálás, demoralizálás

IV. Az „ISZLÁM ÁLLAM” ELLENI FELLÉPÉS STRATÉGIAI KÉRDÉSEI ÉS LEHETŐSÉGEI

Az „Iszlám Állam” elleni fellépés – az iraki és szíriai hatalmi játszmákhoz képest – a nagyhatalmaknak másodlagos cél.

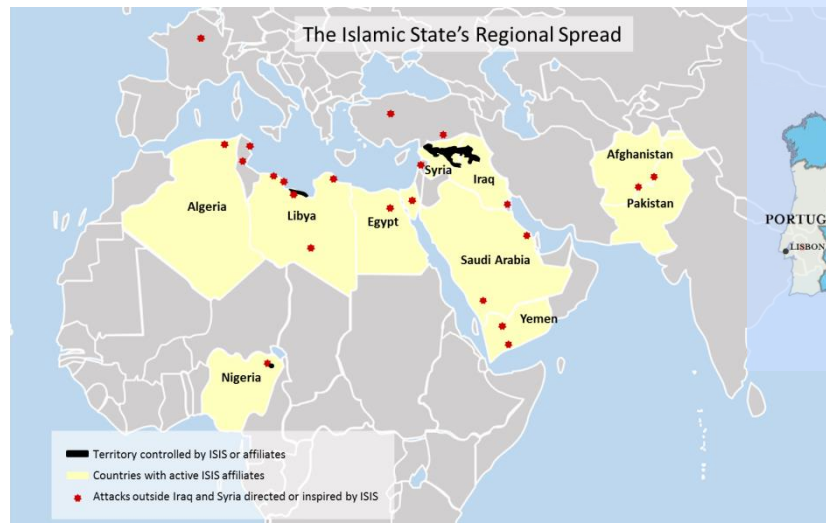
IV. Az „ISZLÁM ÁLLAM” ELLENI FELLÉPÉS STRATÉGIAI KÉRDÉSEI ÉS LEHETŐSÉGEI

- Nemzetközi koalíció (2014 szeptember –):
 - Kiképzés, mentorálás a helyi szereplőknek (iraki kormányerők, kurdok, „mérésékelt ellenzék”)
 - Fegyverek, logisztika, műveleti támogatás a helyi erőknek (kurdok, „mérésékelt ellenzék”)
 - Katonai műveletek (légicsapások, SOF, célzott likvidálások)
 - Infrastruktúra pusztítása, kőolaj-kitermelés és értékesítés akadályozása
 - Pénzügyi-gazdasági források korlátozása
 - Nemzetközi személyforgalom szigorítása (külföldi harcosok)
 - Média: alternatív narratíva kialakítása, a szélsőséges tartalmak korlátozása
- Orosz beavatkozás (2015 szeptember –):
 - Cél: Asszad hatalmon tartása, orosz pozíciók biztosítása
 - Járulékos haszon: nagyhatalmi szerep, terrorellenes narratíva
- Török beavatkozás (2016 augusztus –):
 - Észak-szíriai kurdok féken tartása
 - Szíriai ellenzék felé földrajzi folyosó nyitva tartása

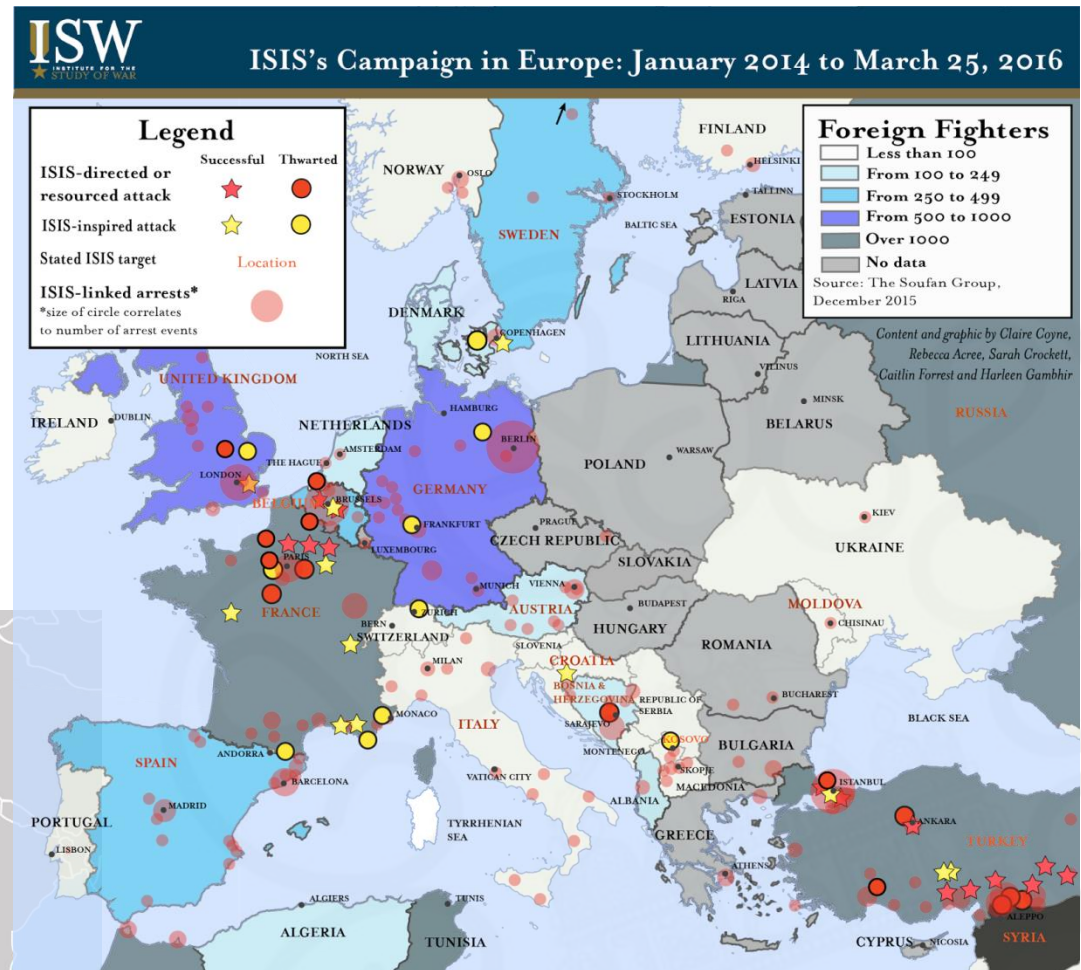
RÉGIÓN KÍVÜLI KAPCSOLATOK ÉS NEMZETKÖZI TERRORFENYEGETETTSÉG

Iszlám Állam – „Fennmaradni és terjeszkedni”:

- Védekezés Irakban és Szíriában
- A műveletek kiterjesztése regionálisan
- Támadások és toborzás globálisan

Source: New York Times, Institute for the Study of War, US Department of Defense

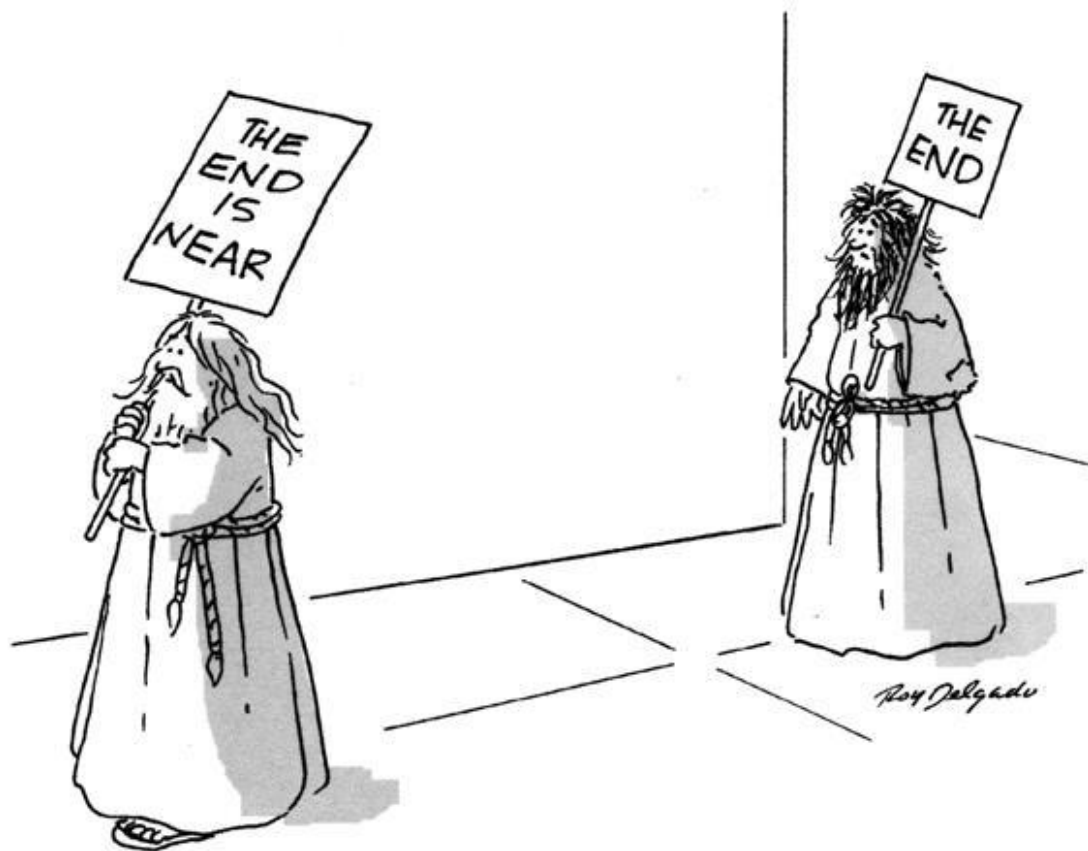
AZ „ISZLÁM ÁLLAM” FENNMARADÁSÁNAK KÉRDÉSEI

- Minden ország és csoport ellenséges vele szemben
 - Katonai fellépés:
 - Légitámadások – kifárasztásra jó
 - Szárazföldi fellépés (iraki hadsereg, kurd pesmergák, Szíriában ki?)
 - Biztosan nem nyugatiak (nincs helyismeretük, nem szabad erősíteni a sztereotip konfliktust)
 - Csak katonai eszközökkel nem lehet őket visszaszorítani
 - Politikai fellépés
 - A helyi lakosság leválasztása az IS-ről (Megismétlődik-e 2006-2007 (szahva)?)
 - Politikai és társadalmi párbeszéd a mérsékelt iszlámmal
 - Feltartóztatás IGEN, megszüntetés NEM (radikalizmus – ideológia)
 - Európa (és a világ) kihívása: hazatérő szélsőségesek, terrortámadások kiszélesítése (EgyptAir, Bejrut, Párizs, Brüsszel)
-

KÖVETKEZTETÉSEK

- A probléma okai – az iszlám válsága, a közel-keleti törésvonalak – külső szereplők által nem orvosolhatók
- Az iraki és szíriai államkudarcok a fennmaradó nagyhatalmi szembenállás mellett nem orvosolhatók
- A radikális iszlám fundamentalizmus ideológiája katonai eszközökkel nem győzhető le
- A megoldás felé vezető út:
 - Irakban és Szíriában katonai erővel fel kell számolni az „Iszlám Államot” **(Ki? Hogyan?)**
 - a Közel-Keleten mérsékelni kell a szektariánus ellentétek kiélezését **(Ki? Hogyan?)**
 - az iszlám világban alternatívára van szükség a radikalizmussal szemben **(Ki? Milyen?)**
 - a Nyugat tovább kell erősítse védelmi mechanizmusait **(Milyen módon?)**

Köszönöm a figyelmet!

csiki.tamas@uni-nke.hu